

ชื่อหลักสูตร วิชาการทอผ้าชาวมาลายาเรนโบว์

หลักสูตร ๔๒ ชั่วโมง

กลุ่มพานิชยกรรมและบริการ (ชั้นเรียนวิชาชีพ)

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดมหาสารคาม

ความเป็นมาของหลักสูตร

หากเอ่ยถึงเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของความเป็นไทย ‘ทอผ้าชาวมา’ คือหนึ่งในความภาคภูมิใจที่อยู่กับเรามานานหลายยุคสมัย เกือบทุกท้องถิ่นต้องมีไว้ใช้ จนกลายเป็นผ้าสามัญประจำบ้าน แต่คุณอาจไม่ทราบมาก่อนว่า เบื้องหลังความธรรมดาของทอผ้าชาวมลายานั้น มีที่มาไม่ธรรมดา รวมถึงมีพัฒนาการจากอดีตจนถึงปัจจุบันที่น่าทึ่งอย่างยิ่ง เริ่มจากชื่อของ ทอผ้าชาวมา จริงๆ แล้วไม่ใช่ภาษาไทย แต่มาจากเปอร์เซียคำว่า ‘กา มาร์บันด์’ (Kamar Band) ซึ่ง ‘กามาร์’ นั้นหมายถึง เอว หรือ ท่อนล่างของร่างกาย ‘บันด์’ หมายถึง การพัน รัด หรือ คาด เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกันจึงหมายถึง เข็มขัด ผ้าพัน หรือ คาดสะเอว มิงงานวิจัยเสนอว่า ‘ทอ ผ้าชาวมา’ เป็นคำที่เพี้ยนมาจากคำว่า ‘กามา’ (Kamar) ซึ่งเป็นภาษาอิหร่านที่ใช้กันอยู่ในประเทศสเปน เพราะ ในประวัติศาสตร์ประเทศทั้งสองมีการติดต่อกันมาช้านาน ต่อมาประเทศไทยได้รับอิทธิพลทางภาษามาด้วย แล้วคนไทยรู้จักใช้ทอผ้าชาวมลายามาตั้งแต่เมื่อไหร่ มีข้อมูลว่าตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ ๑๖ ราวยุคสมัยเชียงแสน โดยได้รับอิทธิพลจากชาวไทยใหญ่ที่ใช้ทอผ้าชาวมา โปกคีระชะ ต่อมาผู้ชายไทยใช้ผ้าเคียนเอว (ผูกเอว) และยัง ประยุกต์ใช้ประโยชน์หลากหลาย เช่น ใช้ห่อเก็บสัมภาระเดินทาง ห่ออาวุธ นุ่งเวลาอาบน้ำ เช็ดตัว ปูนอน ในยุค แรกคนไทยจะเรียกผ้าสารพัดประโยชน์ผืนนี้ว่า ‘ผ้าเคียนเอว’ ก่อนจะเปลี่ยนเป็น ‘ทอผ้าชาวมา’ ในภายหลัง นานวันก็เกิดการแพร่หลายไปทั่วประเทศ พัฒนาจนกลายเป็นอาภรณ์ผูกพันในวิถีชีวิตแบบไทยๆ โดยแต่ละ ภาคจะมีลายทอ สีเส้นเส้นใยแตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะทอจากฝ้าย ไหม ด้ายดิบ หรือป่าน ในบางพื้นที่ ขนาด ความกว้างประมาณ ๓ คืบ ยาวประมาณ ๕ คืบ คุณสมบัติที่สำคัญของทอผ้าชาวมาคือ เป็นผ้าทอลายทางตรง และขวางตัดกันมีขนาดสีเหลี่ยมผืนผ้าพอเหมาะ ใช้งานได้หลากหลายสารพัดนึกยิ่งใช้นานยิ่งนุ่ม ชับน้ำได้ดี แห้ง เร็ว ทนทานนานนับปี บางประเภทเป็นผ้าทอจากเส้นไหมราคาสูง มักใช้เป็นผ้าพาดไหล่ จนกระทั่งมีการนำทอ ผ้าชาวมลายามาเป็นชุดไทยพระราชทานชุดคาดเอว ถือเป็นจุดสำคัญที่ทอผ้าชาวมาได้กลายเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์ ไทยด้วยความคิดสร้างสรรค์ของคนไทย สู่การทอ ย้อมสี ประดิษฐ์ลวดลาย ‘ทอผ้าชาวมา’ อันมีเอกลักษณ์ ประจำแต่ละท้องถิ่น เป็นของดีประจำจังหวัด สร้างอาชีพและรายได้ให้ชุมชนอย่างยั่งยืน อาทิ จากนโยบายและจุดเน้นการดำเนินการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถยาศัย ประจำปี งบประมาณ ๒๕๖๔ ตามยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้น การจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนทุกช่วงวัย “กศน. เพื่อประชาชน” โดยการจัดการเรียนวิชาชีพพระยะสั้น (โครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน) ให้กับประชาชนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และพัฒนาอาชีพในการ เตรียมความพร้อมรับมือกับการ แลกเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อการ นำเข้าสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Thailand ๔.๐)

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และตอบสนองความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จึงได้จัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน วิชาการทอผ้าชาวมาลายาเรนโบว์ จำนวน ๔๒ ชั่วโมง เพื่อเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาอาชีพให้กับประชาชน กลุ่มเป้าหมายและผู้สนใจในตำบล ที่พัฒนาสี่สรรค์ลวดลายของผ้าชาวมาให้สามารถนำไปประกอบอาชีพเสริม เพื่อก่อให้เกิดรายได้กับตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างอาชีพให้เกิดความมั่นคงต่อไป

หลักการของหลักสูตร

๑. เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของประชาชนในเรื่องการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์ เพื่อเป็นการประกอบอาชีพ
๒. เน้นการประยุกต์ในการทอ ละสีย้อมที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
๓. มุ่งให้ผู้เรียนประกอบอาชีพได้จริงหลังจบหลักสูตร

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ว่างงานหรือมีอาชีพอยู่แล้ว และต้องการต่อยอดอาชีพ มีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ เป้าหมาย ประชาชนทั่วไป ระยะเวลา หลักสูตรวิชาการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์ ใช้เวลาเรียนทั้งหมด ๔๒ ชั่วโมง ภาคทฤษฎี ๒ ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ ๔๐ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

๑. ช่องทางการประกอบอาชีพการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์
  ๑. ช่องทางการประกอบอาชีพ
    - ๑.๑ ความสำคัญและประโยชน์ ของการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์
    - ๑.๒ วิเคราะห์ตนเองในการ ประกอบอาชีพการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์ และคุณธรรม จริยธรรมสำหรับอาชีพการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์
  ๒. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์
    - ๒.๑ ชนิดของผ้า
      - ๑) ผ้าฝ้าย
      - ๒) ผ้าคราม
      - ๓) ฝ้ายอ้อมสีธรรมชาติ
    - ๒.๒ ชนิดของวัสดุการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์
      - ๑) ผ้าฝ้าย
      - ๒) วัสดุและอุปกรณ์การทอ
    - ๒.๓ ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ และวิธีใช้
    - ๒.๔ ความปลอดภัยในการใช้ เครื่องมืออุปกรณ์
๒. ทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์
  ๑. การเตรียมวัสดุ
  ๒. การเตรียม
  ๓. การเตรียมวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ
  ๔. วิธีการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์
  ๕. วิธีการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์ แบบต่างๆ
  ๖. วิธีการเก็บรายละเอียดของงาน

๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์

๑. การคำนวณพื้นที่และการคำนวณ ราคา

๑.๑ การคำนวณพื้นที่และการ คำนวณราคาในการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์

๑.๒ การคำนวณพื้นที่และการ คำนวณราคาในการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์

๑.๓ การคำนวณพื้นที่และการ คำนวณราคาในการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์

๒. การประชาสัมพันธ์และการหาลูกค้า

๓. การควบคุมมาตรฐานของการบริการ

๔. การเจรจาต่อรองราคากับลูกค้า

๔. โครงสร้างการประกอบอาชีพการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์

๔.๑ ความสำคัญของโครงการอาชีพการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์

๔.๒ ประโยชน์ของโครงการอาชีพการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์

๔.๓ องค์ประกอบของโครงการอาชีพการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์

๔.๔ การเขียนโครงการอาชีพการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์

๔.๕ การประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์

การจัดกระบวนการเรียนรู้

- การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร/ภูมิปัญญา
- การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- การฝึกปฏิบัติจริง

สื่อการเรียนรู้

ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สถานประกอบการ สื่อจริง และสื่อบุคคลในชุมชน

๑. วิทยากร/ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความรู้
๒. VCD /หนังสือ
๓. Internet
๔. ศึกษาดูงานจากกลุ่มอาชีพตัวอย่าง/แหล่งเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีก่อนเรียนและหลังเรียน
๒. การประเมินผลงานก่อนเรียนจากการปฏิบัติ ได้ผลงานที่มีคุณภาพสามารถสร้างรายได้ และจบหลักสูตร

การจบหลักสูตร

๑. ผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๕ ของเวลาเรียน
๒. ผู้เรียนต้องมีผลการเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๕ ของการประเมินทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
๓. มีผลงานที่มีคุณภาพ

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร
๓. วุฒิบัตร ออกโดยสถานศึกษา

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนี้สามารถนำไปเทียบโอนผลการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธราช ๒๕๕๑สาระการประกอบอาชีพรายวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น

รายละเอียดโครงสร้าง การทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ช่องทางการประกอบอาชีพ	<p>๑. ผู้เรียนบอกความสำคัญและประโยชน์ของการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์</p> <p>๒. วิเคราะห์ตนเองในการประกอบอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมือง สามารถบอกคุณธรรม จริยธรรม สำหรับอาชีพการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาม้าได้</p> <p>๓. บอกชนิดผ้าพื้นเมือง วัสดุ การทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์และประเภทของ เครื่องมือที่ใช้ในทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์ได้</p> <p>๔. อธิบายวิธีการรักษาความปลอดภัยจากการใช้เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ได้</p>	<p>๑. ช่องทางการประกอบอาชีพ</p> <p>๑.๑ ความสำคัญและประโยชน์ ของการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์</p> <p>๑.๒ วิเคราะห์ตนเองในการ ประกอบอาชีพการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์ และคุณธรรม จริยธรรม สำหรับอาชีพการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์</p> <p>๒. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์</p> <p>๒.๑ ชนิดของผ้า</p> <p>๑) ผ้าขาม้า</p> <p>๒) ผ้าคราม</p> <p>๓) ผ้าย้อมสีธรรมชาติ</p> <p>๒.๒ ชนิดของวัสดุการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์</p> <p>๑) กรรไกร</p> <p>๒) ฝีม</p> <p>๓) กระสวย</p> <p>๔) ฟาง</p> <p>๕) เข็ม</p> <p>๒.๓ ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ และวิธีใช้</p> <p>๒.๔ ความปลอดภัยในการใช้ เครื่องมืออุปกรณ์</p>	<p>๑. ผู้เรียนศึกษาสื่อเอกสาร ใบความรู้ สื่อ อินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับความสำคัญ ประโยชน์ ความรู้เบื้องต้น คุณธรรม จริยธรรมเกี่ยวกับการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์</p> <p>๒. ผู้เรียนสอบถาม สัมภาษณ์ พูดคุยกับ คนที่ทอผ้า พื้นเมืองเกี่ยวกับอาชีพการทอผ้าขาม้าลายเรนโบว์</p> <p>๓. นำข้อมูลจากการศึกษาสื่อ และจากการ สัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ตนเอง เพื่อตัดสินใจประกอบอาชีพ</p> <p>๔. นำผลการวิเคราะห์มาแลกเปลี่ยนกับ ผู้รู้ เพื่อนใน กลุ่มและวิทยากร</p> <p>๕. สรุปช่องทางการประกอบอาชีพและตัดสินใจ ของตนเอง</p>	๑	

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๒	ทักษะการประกอบอาชีพ	<p>๑. เตรียมพื้นที่เทพื้น วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือในการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์</p> <p>๒. ทอผ้าพื้นเมืองได้สวยงาม</p> <p>๓. เก็บรายละเอียดของงานได้เรียบร้อยสวยงาม</p> <p>๔. สร้างขั้นตอนและเทคนิคการทำงานได้ครบทุกขั้นตอน</p>	<p>๑. การเตรียมวัสดุ</p> <p>๒. การเตรียม</p> <p>๓. การเตรียมวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ</p> <p>๔. วิธีการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์</p> <p>๕. การทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์แบบต่างๆ</p> <p>๖. วิธีการเก็บรายละเอียดของงาน</p>	<p>๑. ผู้เรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับประเภทของการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์</p> <p>๒. ผู้เรียนศึกษาดูงานและสัมภาษณ์/สนทนากับผู้ประกอบการ</p> <p>๓. ผู้เรียนชมการสาธิตของวิทยากรพร้อมสัมภาษณ์ ขั้นตอนและการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์ทุกวิธี</p> <p>๔. ผู้เรียนฝึกการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์ทุกวิธี และฝึกเก็บรายละเอียดของงานตามใบงานจน ชำนาญ</p> <p>๕. ผู้เรียนและผู้สอน ร่วมกันสรุปขั้นตอนและเทคนิค การทำงานได้ครบทุกขั้นตอน</p>		๓๘
๓	การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ	<p>๑. คำนวณพื้นที่และราคาค่าแรงค่าวัสดุได้</p> <p>๒. หาลูกค้าและประชาสัมพันธ์งานการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์ได้</p> <p>๓. อธิบายมาตรฐานของการบริการงานการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์ได้</p>	<p>๑. การคำนวณพื้นที่และการคำนวณ ราคา</p> <p>๑.๑ การคำนวณพื้นที่และการ คำนวณราคาในการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์</p> <p>๑.๒ การคำนวณพื้นที่และการ คำนวณราคาในการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์</p> <p>๑.๓ การคำนวณพื้นที่และการ คำนวณราคาในการทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์</p>	<p>๑. ผู้เรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการคำนวณลดทอน และการคำนวณราคาค่าแรงและวัสดุ การหาลูกค้า การประชาสัมพันธ์ มาตรฐานของการบริการ และการเจรจาต่อรองราคา</p> <p>๒. ผู้เรียนฝึกคำนวณพื้นที่ ราคาค่าแรงและวัสดุ การหาลูกค้า และวิธีการประชาสัมพันธ์</p>		๑

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๓	การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ	๔. เจรจาท่องราคากับลูกค้าได้อย่างราบรื่นและเป็นที่พึงพอใจของลูกค้า ๕. สรุประบวนการบริหาร จัดการในการประกอบอาชีพการ การทอผ้าขาวม้าลายเรนโบว์ ที่พึงประสงค์ของลูกค้าได้	๒. การประชาสัมพันธ์และการหาลูกค้า ๓. การควบคุมมาตรฐานของการบริการ ๔. การเจรจาท่องราคากับลูกค้า	๓. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติงาน และฝึกเจรจาท่องราคากับลูกค้า โดยใช้บทบาทสมมติ และสถานการณ์จริง ๓. จัดให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ การเขียนโครงการอาชีพ ๔. กำหนดให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการอาชีพ ๕. จัดให้ผู้เรียนปรับปรุงโครงการอาชีพ ให้มีความ เหมาะสมและถูกต้อง ๖. กำหนดให้ผู้เรียนเขียนโครงการอาชีพของตนเอง เพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน อาชีพ และใช้ในการดำเนินการประกอบอาชีพต่อไป		
๔	โครงการประกอบอาชีพ	๑.บอกความสำคัญของโครงการอาชีพได้ ๒.บอกประโยชน์ของโครงการอาชีพได้ ๓.บอกองค์ประกอบของโครงการ อาชีพได้ ๔.อธิบายความหมายขององค์ประกอบของโครงการอาชีพได้	๑.ความสำคัญของโครงการอาชีพ ๒.ประโยชน์ของโครงการอาชีพการ ๓.องค์ประกอบของโครงการ ประกอบอาชีพ ๔.การเขียนโครงการอาชีพ ๕. การประเมินความเหมาะสมและ สอดคล้องของโครงการอาชีพ	๑. จัดให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญของโครงการอาชีพ ประโยชน์ของ โครงการอาชีพ องค์ประกอบของโครงการอาชีพ แล้วจัดกิจกรรมการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น เพื่อสร้างแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมการ เรียนรู้ ๒. จัดให้ผู้เรียนศึกษาสาระข้อมูลจาก	๑	๑

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	
		<p>๕.อธิบายลักษณะการเขียนที่ดี ขององค์ประกอบของโครงการ อาชีพได้</p> <p>๖.เขียนโครงการในแต่ละองค์ประกอบให้เหมาะสมและถูกต้องได้</p> <p>๗.ตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการอาชีพได้</p>		<p>ใบความรู้ เรื่อง ตัวอย่างการเขียนโครงการอาชีพที่ดี เหมาะสม และ ถูกต้อง พร้อมจัดการอภิปราย เพื่อสรุปแนวคิดเป็น แนวทางในการเขียนโครงการอาชีพที่ดี เหมาะสม และถูกต้อง</p>		
				รวมทั้งหมด	๒	๔๐